

ПрАТ "ВНЗ "МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ"

Навчально-науковий інститут права імені князя Володимира Великого

МАУП

Кафедра теорії держави і права та конституційного права

Затверджую:

Директор Навчально-наукового
інституту права ім. князя
Володимира Великого

Микола ЗУВРИЦЬКИЙ

28 №11 08 2025 р.

Схвалено на засіданні кафедри
теорії держави і права та
конституційного права

Протокол № 1 від 24/08 2025 р.

Завідувач кафедри

Анатолій ТАЛАХ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

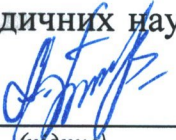
Спеціальності: **К9 Правоохоронна діяльність**

Освітнього рівня: **перший (бакалаврський) рівень**

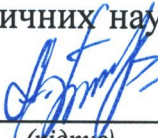
Освітньої програми: **«Правоохоронна діяльність»**

Розробник силабусу навчальної дисципліни:

Талах Анатолій Миколайович - кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії держави і права та конституційного права

(підпис)**Викладач:**

Талах Анатолій Миколайович - кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії держави і права та конституційного права

(підпис)

Силабус розглянуто на засіданні кафедри теорії держави і права та конституційного права

Протокол № 1 від «24» 08 2025р.

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Конституційне право України
Шифр та назва спеціальності	К9 Правоохоронна діяльність
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	4 кредитів/120 год Лекції : 30 Семінарські заняття: 16 Самостійна робота студентів: 74
Терміни вивчення дисципліни	III семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	іспит
Сторінка дисципліни на сайті	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/institut-prava/kafedra-istorii-ta-teorii-derzhavi-i-prava.html

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

Талах Анатолій Миколайович	
Науковий ступінь	кандидат юридичних наук
Вчене звання	
Посада	завідувач кафедри теорії держави і права та конституційного права, доцент кафедри
Дисципліни, які викладає НПП	Теорія держави і права, Конституційне право України, Актуальні проблеми конституційного права України
Напрями наукових досліджень	Актуальні проблеми теорії держави і права, профілактика правопорушень, актуальні проблеми механізму захисту прав людини, правова регламентація діяльності релігійних організацій, засади конституційного ладу, правова освіта.
Посилання на реєстри ідентифікаторів науковців	ORCID: https://orcid.org/0000-0002-9517-0920 Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=0U09UHkAAAJ
Контактна інформація викладача:	
Е-mail:	anatoliu_talakh@ukr.net
Контактний тел.	+38 _____
Телефон кафедри	
Портфоліо викладача на сайті кафедри/Інституту/Академії	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/institut-prava/kafedra-gospodarskogo-trudovogo-prava.html

Анотація курсу. Конституційне право України — це провідна й системоутворююча галузь національного права, покликана забезпечувати реальний захист прав і свобод людини та громадянина. Саме норми конституційного права встановлюють фундаментальний баланс між

владою і свободою, визначають межі та принципи діяльності державних інституцій, а також окреслюють простір свободи особи. Завдяки цьому вони регулюють найбільш вагомі та суспільно значущі відносини, пов'язані з побудовою основ конституційного ладу, визначенням правового статусу людини й громадянина, а також формуванням, структурою та функціонуванням системи органів державної влади і місцевого самоврядування.

Разом із тим конституційне право виступає не лише практичною галуззю нормативного регулювання, а й самостійною теоретико-правовою наукою. Як наукова дисципліна воно досліджує конституційно-правові норми та інститути, характер і динаміку суспільних відносин, які ними врегульовані, аналізує практику їх застосування, виявляє тенденції розвитку та проблемні аспекти реалізації конституційних положень. Наука покликана розкривати закономірності функціонування конституційного механізму, формулювати обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення нормативної бази, посилення ефективності державного управління та підвищення рівня гарантування прав людини.

Опанування цієї дисципліни передбачає засвоєння методології дослідження конституційно-правових явищ, уміння аналізувати їхню природу, зміст та практичні прояви. Зокрема, до змісту навчання входять питання теорії конституції, принципів конституційного ладу, правового статусу людини та громадянина, засад територіальної організації держави, а також конституційних основ організації й здійснення державної влади й системи місцевого самоврядування. Таким чином, конституційне право формує комплексне розуміння правових механізмів, що визначають функціонування сучасної української держави та забезпечують демократичний характер її розвитку.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Конституційне право України» є система суспільних відносин, що виникають у процесі організації та функціонування конституційного ладу, реалізації прав і свобод людини й громадянина, здійснення державної влади та місцевого самоврядування, а також норми й інститути, які ці відносини регулюють.

До предмета входить:

- конституційні норми та принципи, що визначають засади державного устрою та правового статусу особи;
- механізми взаємодії між державою та громадянами, включно з гарантіями прав і свобод;
- структура, компетенція та порядок діяльності органів державної влади й органів місцевого самоврядування;
- правові інститути, які забезпечують демократичний характер держави, верховенство права та стабільність конституційного порядку;
- практика застосування конституційних норм, включно з рішеннями Конституційного Суду України та іншими формами конституційного контролю.

Предмет дисципліни охоплює як нормативну основу конституційного ладу України, так і реальні механізми її функціонування в суспільно-політичній практиці.

Метою курсу є формування цілісного розуміння правової природи та соціального призначення державних і правових явищ, а також набуття практичних умінь, необхідних для їх аналізу й застосування. Вивчення курсу спрямоване на вироблення глибоких уявлень про особливості функціонування держави, закономірності розвитку державних процесів та механізмів взаємодії органів влади.

Дисципліна забезпечує засвоєння ключових понять, категорій і інститутів конституційного права України, опанування методів аналізу змісту Конституції України та інших нормативно-

правових актів конституційного характеру. Студенти навчаються грамотно працювати з джерелами конституційного права, критично оцінювати їх зміст і практику застосування.

Важливим складником мети курсу є узагальнення досвіду діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, що дозволяє розуміти реальні механізми публічної влади. Окрему увагу приділено формуванню практичних навичок консультування громадян з питань реалізації та захисту їхніх прав і свобод, що є невід'ємною умовою підготовки кваліфікованого фахівця у сфері правознавства.

Завдання навчальної дисципліни: ґрунтовне ознайомлення здобувачів вищої освіти з ключовими положеннями конституційного права та формування стійкого розуміння його змісту й практичного значення. Забезпечити глибоке засвоєння конституційної доктрини, структури та сутності конституційно-правових актів, а також мотивувати студентів до самостійної роботи з нормативною базою, що регулює основи державного та суспільного устрою.

Особливу увагу приділено формуванню вміння орієнтуватися в системі конституційного права України, оперувати її інститутами й принципами під час вирішення конкретних юридичних завдань. Важливо навчити студентів застосовувати теоретичні знання на практиці, оцінювати правові ситуації та знаходити оптимальні шляхи їхнього розв'язання.

Окремим завданням курсу є формування чіткого уявлення про значущу роль конституційного права у забезпеченні стабільного функціонування громадянського суспільства та держави, охороні засад конституційного ладу, підтриманні демократичних механізмів влади й ефективній реалізації прав і свобод людини та громадянина.

Пререквізити навчальної дисципліни. Вивчення навчальної дисципліни «Конституційне право України» базується на знаннях та вміннях, отриманих здобувачами освіти при вивченні таких дисциплін: «Теорія держави і права», «Історія держави і права України», «Історія держави і права зарубіжних країн», «Логіка», «Філософія», «Політологія».

Постреквізити навчальної дисципліни. Знання та вміння, отримані студентами в процесі вивчення навчальної дисципліни «Конституційне право України», сприяють успішному вивченню здобувачами вищої освіти цілої низки інших навчальних дисциплін, спрямованих на формування професійних знань і умінь: «Конституційне право України», «Адміністративне право», «Кримінальне право», «Цивільне право», «Кримінальний процес», «Цивільний процес», «Міжнародне право», «Судові та правоохоронні органи України», «Державне (конституційне) право зарубіжних країн» та інших.

Навчальна дисципліна «Конституційне право України» забезпечує формування здобувачами вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей та набуття результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Правоохоронна діяльність», а саме:

Програмні компетентності

Загальні компетентності	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК4. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями ЗК6. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем. ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного)
--------------------------------	--

	суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Спеціальні компетентності	СК3. Здатність до критичного мислення та системного аналізу правових явищ . СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел . СК5. Здатність визначати придатні для юридичного аналізу факти, систематизувати одержані результати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, формулювати аргументовані висновки та рекомендації .
Результати навчання	РН1. Розуміти історичний, соціальний, економічний, технологічний і культурний контексти розвитку правоохоронної діяльності. РН3. Розуміти та професійно застосовувати понятійний апарат права та правоохоронної діяльності. РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези, виокремлювати юридично значущі факти, виявляти причинно-наслідкові зв'язки в діях і явищах для прийняття оптимального рішення в конкретних ситуаціях. РН10. Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки. РН11. Знати і розуміти сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

Зміст навчальної дисципліни

№	Назва теми	К-сть годин, з них:			Методи навчання/методи оцінювання
		Лекції	Семінарські зан.	Самостійна робота	
Змістовний модуль 1. Основи конституційного ладу України .					Методи навчання: словесні (навчальна лекція; бесіда; навчальна дискусія); індуктивний метод; дедуктивний метод; аналітичний; синтетичний; практичний (робота з фабулами юридичних справ); пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; метод проблемного викладу; частково-пошуковий; дослідницький; інтерактивні методи (аналіз ситуацій; дискусії, дебати, полеміки; діалог, синтез думок; мозковий штурм; відпрацювання навичок; опрацювання дискусійних питань); інноваційні методи навчання (компетентнісний; проєктно-дослідницький); кейс-метод.
Тема 1	Конституційне право України – провідна галузь національного права України, юридична наука та навчальна дисципліна	2	2	4	
Тема 2	Система і джерела конституційного права	2		4	
Тема 3	Теоретичні основи Конституції	2	2	4	
Тема 4	Основи конституційного ладу України.	2		6	
Тема 5	Основи правового статусу людини і громадянина. Громадянство України.	2	2	6	
Тема 6	Конституційні права, свободи і обов'язки людини й громадянина в Україні	2		6	
Тема 7	Народне волевиявлення. Конституційні засади виборчого права в Україні. Виборчі системи.	2	2	6	
Змістовний модуль 2. Конституційна система органів державної влади					Методи оцінювання: усний
Тема 8	Конституційно-правовий статус Верховної Ради України.	2	2	6	
Тема 9	Конституційно-правовий статус	2		6	

	Президента України.		2		контроль (усне опитування, оцінювання участі у дискусіях, інших інтерактивних методах навчання); письмовий контроль (контрольні, самостійні роботи, реферати); тестовий контроль (тести закритої форми: тест-альтернатива, тест-відповідність); метод самоконтролю та самооцінки; оцінювання кейс-завдань.
Тема 10	Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади.	2		6	
Тема 11	Конституційні засади судової влади в Україні. Конституційний Суд України.	2	2	4	
Тема 12	Конституційна юстиція	4		6	
Тема 13	Конституційні основи територіального устрою України	2	2	4	
Тема 14	Конституційні засади місцевого самоврядування.	2		6	
Модульна контрольна робота					
Всього:		30	16	74	
Форма контролю: іспит					

Зміст самостійної роботи здобувача освіти з навчальної дисципліни «Конституційне право України» передбачає підготовку до аудиторних занять шляхом опанування матеріалів лекцій, вивчення базової і додаткової літератури, періодичних видань, Інтернет-джерел та судової практики, виконання практичних завдань (написання рефератів, аналіз проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень до виступу на конференціях, участь в конкурсах наукових робіт, підготовці та публікації наукових статей, тез тощо) протягом семестру; самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни; підготовку доповідей та презентацій за тематикою практичних занять; переклад іноземних текстів установлених обсягів; виконання індивідуальних завдань; підготовку до усіх видів контролю, у тому числі модульних контрольних робіт і підсумкової атестації; підготовку юридичних документів, інші види діяльності, що використовуються в Академії, Інституті і кафедрі.

Технічне обладнання та/або програмне забезпечення. В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, бібліотека, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення лекційних та семінарських занять з елементами презентації. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.

Форми методи контролю.

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий (семестровий).

Поточний контроль здійснюють під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять, метою якого є систематична перевірка розуміння та засвоєння теоретичного навчального матеріалу, умінь використовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань тощо. Можливості поточного контролю є надзвичайно широкими: мотивація навчання, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;

- аналіз законодавства та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- самостійне опрацювання тем;

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий.

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі тощо); комбінований контроль; презентація самостійної роботи; спостереження як метод контролю; тестовий контроль; проблемні ситуації.

Система оцінювання та вимоги.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

3-й семестр (форма підсумкового контролю – екзамен)

	Поточний контроль знань														Модульна контрольна робота	Екзамен**	Загальна кількість балів	
max 60 %																	max 40 %	max 100 %
Теми	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	Тема 12	Тема 13	Тема 14	14	40	100	
Робота на семінарському занятті	4		4		4		4	4	4		4		4					
Самостійна робота	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				

*Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляють оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують, регламентуються «Положенням про систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у «Приватному акціонерному товаристві «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (<https://maup.com.ua/assets/files/yakist/studcentr/polozhennya-pro-sistemu-ocinyuvannya-rezultativ-navchannya-zdobuvachiv-vishhoi-osviti.pdf>).

Модульний контроль проводиться на останньому занятті модуля у письмовій формі, у вигляді тестування.

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни «Конституційне право України» є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти. Він проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни.

Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка з дисципліни визначається як сума (проста або зважена) балів за змістовими модулями. Рейтингова оцінка здобувача освіти складається з балів, отриманих здобувачем за результатами заходів поточного контролю, заохочувальних балів.

Підсумковий контроль проводиться у формі **екзамену** (письмово). Студента допускають до семестрового контролю за умови виконання ним усіх видів робіт.

****Мінімальна сума, за якою екзамен вважається складеним – 25 балів.**

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Також, заохочувальні бали можуть нараховуватися, якщо здобувач освіти, наприклад, виконав і захистив певні види робіт, відвідував всі лекції, семінарські й практичні заняття, має власний рукописний конспект лекцій та опрацьований додатковий навчальний матеріал, немає пропусків занять без поважних причин, відвідував додаткові консультації за участі лектора тощо.

Сума заохочувальних балів враховується при виставленні підсумкових балів в заліково-екзаменаційну відомість (але не більше **89 балів** в загальному підсумку) і може бути автоматично зарахована при виставленні підсумкової семестрової оцінки з відповідної освітньої компоненти.

Заохочувальні бали не є нормативними і не входять до таблиці розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти та основної шкали системи оцінювання.

Один захід може бути підставою для виставлення заохочувальних балів лише за однією найбільш релевантною освітньою компонентою.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECT8	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу.

Для успішного засвоєння курсу «Конституційне право України» здобувач вищої освіти має:

- регулярно відвідувати лекційні та практичні заняття;
- систематично, системно й активно працювати на лекційних і практичних заняттях;
- пропущені заняття та незадовільні оцінки повинні бути відпрацьовані згідно графіку консультацій викладачів кафедри;
- виконувати у повному обсязі завдання, які вимагає підготувати викладач, належна їх якість;
- виконувати контрольні та інші самостійні роботи;
- дотримуватися норм академічної поведінки та етики.

Курс «Конституційне право України» передбачає засвоєння та дотримання принципів етики та академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді, есе, реферати та презентації мають бути оригінальними та авторськими, не переобтяженими цитатами, що мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

Оцінювання здобувача освіти орієнтовано на отримання балів за активність на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички за які можуть бути, за рішенням викладача, нараховані додаткові (бонусні) бали (участь у круглих столах, наукових конференціях, олімпіадах та наукових конкурсах серед студентів).

Рекомендовані джерела інформації.

Основна:

1. Афанасьєва М.В., Бальцій Ю.Ю., Батан Ю.Д. [та ін.]. Конституційне право України: прагматичний курс : навч. посіб. / за заг. ред. М.В. Афанасьєвої, А.А. Єзерова ; тех. ред. Ю.Д. Батан. Одеса : Юридична література, 2023. 256 с.
2. Конституційне право України : Підручник. 11-е видання: (присвячене 30-ій річниці заснування юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет») перероблене та доповнене. Ужгород : РІК-У, 2023. 536 с
3. Конституційне право України. Академічний курс : підручник: У 2 т. К. : Юридична думка. Т. 1 / за ред. В. Ф. Погорілка. 2022. 544 с. ; Т. 2 / За ред. Ю.С. Шемшученка. 2008. 800 с.
4. Проблеми сучасної конституціоналістики: навч. посіб. Вип. 3. Сучасний український конституціоналізм / за ред. А. Р. Крусян. О. : Фенікс, 2023. 523 с.
5. Проблеми сучасної конституціоналістики : навч. посіб. Вип. 4. Конституційне гуманітарне право / [Н.В. Аніщук, М.В. Афанасьєва, Н.М. Бакаянова та ін.] ; за заг. ред. А.Р. Крусян, А.А. Єзерова. К. : Юрінком Інтер, 2023. 524 с.
6. Проблеми сучасної конституціоналістики : навчальний посібник. Вип. 1 / М.П. Орзіх. М.В. Афанасьєва, В.Р. Барський, В.А. Григор'єв, А.А. Єзеров ; за ред. М. П. Орзіха. К. : Юрінком Інтер, 2023. 268 с.
7. Проблеми сучасної конституціоналістики: навч. посіб. Вип. 2. Конституційні перетворення в Україні / за ред. М. П. Орзіха. К. : Юрінком Інтер, 2023. 430 с.
8. Савчин М.В. Конституційне право України: підручник / відп. ред. М.О. Баймуратов. К. : Правова єдність, 2023. 1008 с.

Совгіря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 556 с

Додаткова:

1. Батанов О.В. Акти місцевого самоврядування як джерела конституційного права України: поняття та правова природа. Часопис Київського університету права. 2022. № 1. С. 52-57.
2. Бориславська О. Верховенство конституції чи верховенство права: деякі питання відновлення дії окремих положень Конституції України. Вісник Конституційного Суду України. 2023. №. 6. С. 48-57.
3. Крусян А. Роль та значення конституційних законів у системі сучасного українського конституціоналізму. Вісник Львівського ун-ту. 2023. Вип. 48. С. 88-94.
4. Матат А. В. Верховенство Конституції та захист прав людини як пріоритет діяльності Конституційного Суду України. Форум права. 2023. №. 1. С. 186-194.
5. Олькіна О. В. Сучасний парламентаризм в Україні. Проблеми сучасної конституціоналістики. Випуск 2: Конституційні перетворення в Україні : навч. посіб. / М. П. Орзіх, В. М. Шаповал, А. Р. Крусян [та ін.] ; за ред. М. П. Орзіха. Київ : Юрінком Інтер, 2022. С. 215-233.
6. Погорілко В.Ф., Федоренко В. Суб'єкти конституційно-правових відносин: поняття, ознаки, види. Право України. 2022. № 10. С. 3-9.
7. Рабінович С. П. Чинність і дієвість конституції: нормативізм versus соціологія права. Соціально-правові студії. 2023. Вип. 1. С. 4-10.
8. Совгіря О. Предмет конституційного права України: аксіологічна складова на сучасному етапі. Український часопис конституційного права. 2023. № 1. С. 41-46.
9. Софінська І. Конституційно-правове дослідження сучасних способів набуття громадянства. Вісник Львівського національного університету ім. Івана Франка. Серія юридична. 2021. Вип. 61. С. 281-289.
10. Шаповал В.М. Суб'єкти конституційного права України: постановка проблем теоретичного визначення. Право України. 2023. №8. С. 21-24.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>
2. Офіційний веб-портал Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua>
3. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України . URL: <http://www.kmu.gov.ua>
4. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>
5. Офіційний веб-портал Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>
6. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua>
7. Офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України. URL: <http://mvs.gov.ua>
8. Офіційний веб-сайт Національної поліції. URL: <https://www.npu.gov.ua>
9. Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України. URL: <http://ccu.gov.ua>.